

hold
Norge
rent

Strandrydderappen
2016

Om Hold Norge Rent

Hold Norge Rent er en ideell forening som arbeider mot forsøpling. Foreningens overordnede mål er å engasjere frivillige til opprydding av søppel og farlig avfall i norsk natur og å forebygge forsøpling av miljøet.

Kampanjen Hold Norge Rent ble formelt etablert på initiativ fra Avfall Norge i 2004. Foreningen Hold Norge Rent ble stiftet i 2014.

Hold Norge Rent er en nettverksorganisasjon som inviterer aktører fra offentlig, privat og frivillig sektor til å bli med på en dugnad mot forsøpling gjennom samarbeid og medlemskap.

Gå inn på holdnorerent.no/bli-medlem for mer informasjon om medlemskap.

Et av Hold Norge Rents viktigste tiltak er Strandryddedagen som er en årlig, landsomfattende miljøbegivenhet. Strandryddedagen engasjerer tusenvis av frivillige til opprydding av marint avfall og er Norges største kollektive ryddedugnad. Dugnaden ble arrangert for første gang i 2011 og har vokst hvert år siden.

Ansvarlig utgiver: Hold Norge Rent

Utgitt: Oslo, oktober 2016

Redaktør: Malin Jacob

Tekst: Malin Jacob, Lise Keilty Gulbransen og Mari Mo Osterheider

Analyse: Malin Jacob

Foto: Jørgen Rugelbak, Hans Petter Sørensen, Inger Hammervold, Nordic Ocean Watch, Bo Eide og Hold Norge Rent

Layout: Ingvild Wollstad

Adresse: Øvre Vollgate 6, 0158 Oslo

Telefon: 40001438

E-post: post@holdnorerent.no

Nettside: holdnorerent.no

Styreleder: Nancy Strand

Daglig leder: Lise Keilty Gulbransen

Statistisk analyse avsluttet: 10. oktober 2016

Innhold

1. Sammendrag.....	4
2. Innledning.....	5
3. Strandryddesesongen i Norge.....	6
3.1 Strandryddedagen.....	6
3.2 Før fuglene kommer.....	7
3.3 Hold høsten ren.....	7
3.4 Dugnader landet rundt.....	8
4. Deltakelse.....	10
4.1 Antall aksjoner og ryddere.....	10
4.2 Typeryddere.....	11
4.3 Geografisk fordeling.....	12
4.4 Europeisk og internasjonal strandryddedag.....	13
5. Funn.....	14
5.1 Metode for registrering av funn.....	14
5.2 Resultater – timer, vekt og meter ryddet.....	14
5.3 Funn.....	15
6. Forsøplede strender.....	18
Referanser.....	19

1. Sammendrag

Denne rapporten er utarbeidet av Hold Norge Rent og gir en oversikt over resultatene fra strandryddesesongen 2016. Rapporten er utarbeidet med tilskudd fra Miljødirektoratet.

2016 har vært nok et rekordår for strandryddingen i Norge. Aldri før har flere strender blitt ryddet. Fra 855 registrerte ryddeaksjoner i 2015, er det hele 1 364 registrerte ryddeaksjoner i 2016. Dette er en økning på over 59 prosent sammenlignet med fjoråret. Det har vært en liten nedgang i antall strandryddere. Fra 19 173 deltakere i 2015, var det 18 489 registrerte strandryddere i 2016. Sammen har vi fjernet hele 377 000 kilo marint avfall og ryddet 869 000 meter kystlinje. Dette er en økning på henholdsvis 50 og 43 prosent sammenlignet med fjoråret. 26 300 frivillige timer ble lagt ned i strandrydding i 2016.

Det ryddes strender over hele landet og i alle fylker. Den største prosentvise økningen i forhold til 2015 har vært i Midt-Norge. Som i fjor er det nok en gang Nord-Norge som har hatt flest ryddeaksjoner. Fylkesvis er det Nordland og Nord-Trøndelag som både har hatt størst vekst og flest antall aksjoner. Vi ser også en stor vekst i Østfold. I 2016 har vi sett en nedgang i antall ryddeaksjoner på Sørlandet og Vestlandet.

Blant årets 1 364 aksjoner er det registrert detaljerte funn på 238 av dem. Dette tilsvarer 18 prosent. For sjette året på rad er det uidentifiserbare plastbiter som topper funnlisten. Tau under 50 centimeter ligger på andreplass. Drikkeflasker var i fjor på åttende plass, men har i år hoppet opp på tredjeplassen. Isopor har gått ned fra andre til fjerde plass i år.

Over 76 prosent av funnene er plast. Dette bidrar til å understreke at plast er hovedutfordringen når det kommer til marin forurensning. Internasjonale funn støtter også dette.

Analysen på mulige kilder viser at om lag 45 prosent av funnene stammer fra personlig forbruk. Fiskerirelatert avfall står for 42 prosent av funnene. 7 prosent kommer fra bygg- og anleggsvirksomhet eller industri. 3 prosent er sanitæravfall som stammer fra renseanlegg.

I 2016 åpnet Hold Norge Rent for en ny registreringsfunksjon i Ryddeportalen. Denne funksjonen gjør det mulig for strandryddere å melde inn forurensede strender som trenger rydding. Hittil er det registrert 58 forurensede strender gjennom Ryddeportalen. Disse er fordelt på 15 fylker og 39 kommuner. Det er også registrert én forurensede strand på Svalbard.

For tredje gang deltok Hold Norge Rent og Strandryddedagen på den europeiske ryddedugnaden Let's Clean Up Europe. I Europa ble det i år arrangert 5 808 aksjoner med 500 000 deltakere. Norge kom på tredjeplass i antall ryddeaksjoner.

2. Innledning

For sjette år på rad har tusenvis av frivillige over hele Norge gjort en formidabel innsats for miljøet gjennom rydding av strender og havbunn både langs kysten og i innlandet. Og igjen har frivillig strandrydding her til lands oppnådd rekorder. Hold Norge Rent er både mektig imponert og svært takknemlig.

I Norge rydder frivillige avfall på avveie året rundt, og i Hold Norge Rents ryddeportal er det registrert ryddeaksjoner fra januar til desember, men denne rapporten fokuserer på strandryddesesongen som regnes fra 1. april til 30. september. Til sammenligning ble fjorårets rapport basert på tall fra perioden januar til juli 2015, men tallene er likevel sammenlignbare fordi det ble kun gjennomført en liten håndfull ryddeaksjoner høsten 2015.

Strandryddedagen er ryddesesongens høydepunkt. Dette er Norges største kollektive ryddedugnad og selve motoren for frivillig innsats mot forsøpling i Norge. Men Hold Norge Rent har som mål å mobiliserer til rydding oftere for å samle inn mer av avfallet som kommer på avveie i norsk natur. Vi har derfor lansert to nye kampanjer i 2016, og begge ble en stor suksess. Før fuglene kommer skal mobilisere til rydding før hekketiden begynner, og Hold høsten ren skal mobilisere til rydding før vinteren kommer.

Selv om økt engasjement i regi av Hold Norge Rent er vanskelig å måle, gir antall frivillige, antall gjennomførte aksjoner, antall virksomheter som er engasjert, politisk oppmerksomhet og mediedekningen oss en god pekepinn på engasjementet for strandrydding og marin forsøpling i Norge.

På sikt har Hold Norge Rent som mål å øke antall frivillige som deltar på aktiviteter i tilknytning til strandryddesesongen til 100 000 frivillige.

Strandryddesesongen 2016 er gjennomført med tilskudd fra Miljødirektoratet, og vi takker for støtten. Vi takker også Ragn-Sells som er hovedsponsor for Strandryddedagen og Sparebankstiftelsen DNB som støttet lanseringen av Før fuglene kommer. Videre takker vi øvrige samarbeidspartnere og våre medlemmer for bidraget til vårt arbeid. Sist, men ikke minst, retter vi en stor takk til Norges frivillige ryddere og ønsker velkommen tilbake i 2017.

Malin Jacob

Lise Keilty Gulbransen

3. Strandryddesesongen i Norge

3.1 Strandryddedagen

Strandryddedagen arrangeres av Hold Norge Rent og er en årlig landsomfattende miljøbegivenhet utført av frivillige. Lørdag 7. mai 2016 ble Strandryddedagen arrangert for sjette gang i Norge, og for tredje gang var vi en del av den europeiske ryddedugnaden Let's Clean Up Europe.

Åpningen av Strandryddedagen fant sted onsdag 5. mai på Hvaler. Klima- og miljøminister Vidar Helgesen åpnet årets ryddesong med ordene:

Lokalt er det strandrydding – vårens vakreste og viktigste dugnad med mer enn 20 000 deltakere – som er det viktigste vi gjør.

Norsk Maritimt Museum lanserte i år utstillingen *Håp for havet?* som handler om plastforsøplingen i verdenshavene. Den 7. mai inviterte Norsk Maritimt Museum, Ragn-Sells, Miljøagentene og Hold Norge Rent til åpning av utstillingen. Alle deltakere under Strandryddedagen 2016 har blitt tilbudt gratis inngang til utstillingen.

Hold Norge Rent arrangerte Strandryddedagen for første gang i 2011, og siden den gang har tusenvis av frivillige bidratt til å fjerne tonnevis av plast og annet avfall fra norske strender og under vann. Antall aksjoner har økt hvert år siden 2011, også i 2016.

Strandryddedagen er et viktig bidrag i arbeidet med å få kartlagt og fjernet avfall på avveie langs kystlinjen i Norge. Aktiv deltakelse i strandrydding skaper også bevissthet rundt marin forsøpling og miljøproblemene som følger av denne, både lokalt, nasjonalt og globalt. På verdensbasis trekkes strandrydding frem som et viktig verktøy i kampen mot marin forsøpling, og rydding vektlegges blant annet i resolusjonen om marin forsøpling, som ble vedtatt av FNs miljøforsamling i mai 2016[1].

En ny rapport fra det britiske konsultentselskapet Eunomia fremhever også strandrydding som et meget effektivt tiltak i kampen mot marin forsøpling[2]. Derfor har Hold Norge Rent det siste året tatt initiativ til flere strandryddeprosjekter ved siden av Strandryddedagen. To av disse er prosjektene Før fuglene kommer og Hold høsten ren.

Strandryddedagen gjennomføres med støtte fra Miljødirektoratet og med Ragn-Sells som hovedsponsor.

FOTO: Nordic Ocean Watch

3.2 Før fuglene kommer

Før fuglene kommer er et pilotprosjekt som gjennomføres i samarbeid med Marinreparatørene, Norsk Ornitologisk Forening, Norges Padleforbund, Statens naturoppsyn, Oslofjordens Friluftsråd og Skjærgårdstjenesten. Prosjektet ble finansiert med midler fra Sparebankstiftelsen DNB.

I 2015 ble Før fuglene kommer gjennomført som et prøveprosjekt i regi av Marinreparatørene sammen med Nesodden Ornitologiske Forening og Nesodden kajakkklubb. Prosjektet høstet mange positive erfaringer som vi hadde som mål å videreføre til pilotprosjektet i 2016.

Langs hele Norges kyst finnes det viktige hekkeområder. Dessverre er dette også områder hvor marin forsøpling hoper seg opp. Opprydding her er krevende da det ofte er områder det er vanskelig å komme til. Samtidig er marin forsøpling en trussel for fuglelivet fordi fuglene ofte forveksler plast med mat eller vikler seg inn i gammelt tauverk. Det antas at det på verdensbasis årlig dør en million sjøfugl på grunn av marin forsøpling.

Strandryddedagen har siden oppstarten vært gjennomført i mai, hvilket betyr at hekketiden allerede har startet. Hekkesesongen i Norge er mellom 15. april og 15. juli. I denne perioden er det ferdselsforbud i verneområdene. For å møte denne utfordringen ønsker vi, under veiledning fra Statens naturoppsyn, å rydde fuglereservater før hekketiden starter.

1.- 3. april 2016 ble det arrangert ryddeaksjoner i verneområdene på Nordre Søster utenfor Hvaler, Storskjær og Småskjær i Hurum kommune og på Knerten fuglereservat og Storsteila på Nesodden. Til sammen deltok 116 mennesker, og det ble ryddet om lag 400 kilo marint avfall.

Erfaringene og resultatene fra årets pilotprosjekt har gitt oss grunnlag og motivasjon til å videreføre prosjektet i 2017. I år har ryddeaksjonene tatt plass i Oslofjorden. Til neste år utvides prosjektet til flere steder i landet. Hold Norge Rent har som mål at Før fuglene kommer på sikt skal bli en ny årlig og landsdekkende aktivitet i arbeidet mot marin forsøpling.

3.3 Hold høsten ren

Med tilskudd fra Miljødirektoratet, gjennomførte Hold Norge Rent i år for første gang en høstkampanje. Kampanjen fikk navnet Hold høsten ren, og frivillige over hele landet har tatt seg tid til å bidra.

Avfall kommer dessverre på avveie i naturen året rundt, og det er også viktig å rydde før vinteren. Ved å rydde om høsten får vi samlet inn avfall før det føres tilbake ut på havet eller brytes ned og blir vanskeligere å rydde opp. Rydding om høsten beskytter også dyrelivet og bidrar til nødvendig opprydding før neste års hekkesesong.

Hold høsten ren fant sted 12. – 18. september og ble arrangert i forbindelse med den internasjonale strandyddedagen som i år fant sted lørdag 17. september. Hold Norge Rent markerte kampanjen med en ryddeaksjon i samarbeid med Sea Sick Fish på Sølyst i Stavanger.

I september 2015 var det registrert to ryddeaksjoner i Hold Norge Rents ryddeportal. I år er det foreløpig registrert 70 aksjoner i september. Aksjonene fordeler seg på hele 15 fylker, og omlag 800 frivillige har deltatt.

3.4 Dugnader landet rundt

Hold Norge Rent er arrangør og koordinator for Strandrydde-dagen i Norge, men resultatene kan vi på ingen måte ta æren for alene. Å koordinere og engasjere frivillige til dugnad krever enorm innsats, og heldigvis er det mange aktører som gjør et uvurderlig arbeid for å få dette til. I 2016 har vi sett en oppblomstring av lokale og regionale kampanjer og tiltak i tilknytning til Strandryddedagen.

I Nord-Norge har lokale aktører lenge ledet an arbeidet i opprydding av marin forsøpling, og 2016 var intet unntak. Hvert år ryddes det store mengder marint avfall i regi av Ren kyst i Tromsø, Balsfjord og Karlsøy, Clean Up Lofoten under ledelse av Lofoten avfallsselskap, Aksjon Reine Strender i regi av Iris Salten og Strandrydding i Vesterålen i regi av Reno-Vest. I år har også avfallsselskapene i Midt-Norge samlet seg rundt kampanjen Hold Midt-Norge Rent. Vår erfaring er at der de lokale renovasjons- og avfallsselskapene har tatt en aktiv rolle og støttet frivilliges opprydding av herreløst avfall, er suksessfaktoren større.

Takket være Norges Dykkeforbund har ryddeaksjoner under vann økt betraktelig i år. De lokale dykkeklubbene har tatt opp hele 2 500 spøkelsesteiner fra havbunnen. I tillegg til dette har blant annet Bodø Sportsdykkerklubb hentet opp 225 kilo fiskesluker fra Saltstraumen.

Naturvernforbundet har over lang tid arbeidet mot marin forsøpling, lokallag over hele landet har mobilisert frivillige til strandrydding i 2016. Naturvernforbundet i Østfold tok i år initiativet til Kystlotteriet som har bidratt til en stor økning i strandryddingen i Østfold. Hittil er resultatet 650 søppelsekker med marint avfall. Naturvernforbundet har også startet Facebook-gruppen «2 minutters strandrydding Norge-se hva jeg fant». Medlemmene av gruppen deler bilder av funn og hjelper hverandre med å identifisere funn. Gruppen har per dags dato 1 013 medlemmer.

Norges Seilforbund lanserte i høst en app med navnet Hold Havet Rent hvor seilklubber kan konkurrere mot hverandre om hvem som plukker og registrerer mest søppel. Målet med appen er å stimulere til mer rydding av marint avfall.

Nordic Ocean Watch vant Gullklypa 2015 for sitt systematiske og langvarige engasjement for strandrydding. Også i 2016 har Nordic Ocean Watch organisert surfere i strandrydding blant annet gjennom en egen kampanje i tilknytning til Hold høsten ren.

Friluftsrådene i Norge spiller også en sentral rolle i arbeidet mot marin forsøpling og har over lengre tid vært aktive i opprydding av marint avfall. Oslofjordens Friluftsråd, Ryfylke Friluftsråd, Jæren Friluftsråd, Bergen og Omland Friluftsråd og Friluftsrådene i Nord-Troms og Finnmark har vært en drivkraft i sine nærmiljøer også i 2016.

Skjærgårdstjenesten er en betydelig ressurs i arbeidet mot marin forsøpling. Håndtering og henting av marint avfall fra strender, øyer, holmer og skjær er vanskelig i mange deler av landet,

FOTO: Nordic Ocean Watch

og dette skaper ofte store utfordringer for frivillige ryddere. Skjærgårdstjenestens arbeid for å få fjernet marint avfall samlet av frivillige har gjort denne utfordringen enklere å håndtere.

Marinreparatørene har over lang tid vært aktive i arbeidet mot marin forsøpling. De har en egen evne til å engasjere og motivere frivillige til opprydding både over og under havoverflaten. Eksempelvis klarte Marinreparatørene å mobilisere hele 76 personer til ryddeaksjonen på Nesodden under Føer fuglene kommer.

I 2016 har vi også sett større engasjement hos flere kommuner. Dette er svært gledelig, og vi ser en økning i aktiviteten i områder der kommunene er aktive. Enkelte kommuner spiller en helt sentral rolle i arbeidet med å mobilisere og engasjere egne innbyggere og deltar også

selv aktivt i oppryddingsarbeidet. Kristiansand kommune, Karmøy kommune, Ålesund kommune, Bergen kommune og kommunene tilknyttet Sør-Troms Regionråd er blant de mest aktive aktørene.

NOVASOL er Nord-Europas største utleievirksomhet for feriehus. I 2016 bestemte de seg for å invitere sine kunder til å delta på Strandyddedagen. NOVASOLs kampanje førte til hele 105 ryddeaksjoner hvor 527 mennesker deltok. Kampanjen ble ansett som en stor suksess, og førte til at NOVASOL videreførte konseptet og etablerte NOVASOL Coastal Care 2016. I høst ble det arrangert strandryddeaksjoner i 10 europeiske land i regi av NOVASOL.

Hold Norge Rent vil rette en stor takk til alle som har bidratt inn i årets ryddesessong. Deres innsats har vært uvurderlig!

4. Deltakelse

Norge er et land med lange dugnadstradisjoner, og hvor frivilligheten står sterkt. Frivillighet er nøkkelordet når det kommer til strandrydding i Norge. Interessen for strandrydding og bevisstheten rundt marin forsøpling har økt betydelig de siste årene. Det er merkbart i Hold Norge Rent.

Periodeavgrensning

Årstider kommer på ulike tidspunkter i vårt langstrakte land. På enkelte steder i sørlige deler av Norge kommer våren tidlig. Det er da hensiktsmessig å rydde tidlig på grunn av blant annet hekkesesongen. I store deler av Nord-Norge ligger is og snø frem til slutten av mai, og ryddeaksjonene legges naturlig senere i sesongen.

Hold Norge Rent har det siste året arbeidet for å utvide ryddesesongen ut over Strandryddedagen. Marin forsøpling forholder seg ikke til årstider, og høststormene fører med seg mye nytt marint avfall. Vi har sett et behov for et mer kontinuerlig arbeid med rydding av norske strender og havbunnen.

Fjorårets rapport for Strandryddedagen hentet sine data mellom 1. januar og 31. juli 2015. Strandryddesesongen i 2016 regnes fra 1. april til 30. september. Denne rapporten har samlet statistikk og data i denne tidsperioden. Statistisk analyse ble avsluttet 10. oktober 2016. Aksjoner registrert etter denne datoen er ikke tatt med i rapporten.

Per dags dato er det 38 aksjoner som er registrert i tidsrommet utenfor ryddesesongen. Disse medregnes ikke i denne rapporten.

Registreringsmetode

I 2015 innførte Hold Norge Rent registrering av aksjoner og funn på nett via egne nettsider (i denne rapporten omtalt som Ryddeportalen). I 2016 ble Ryddeportalen oppdatert, og det ble innført innloggingssystem for frivillige. Dette ble etablert etter innspill fra en spørreundersøkelse blant strandrydderne under fjorårets sesong. Pålogging gjør det blant annet enklere å administrere mange ryddeaksjoner samtidig.

Registrering av aksjoner, deltakere, tidsbruk, vekt og funn blir registrert av frivillige i Ryddeportalen. Ved siden av dette har vi medregnet statistikk tilsendt fra seks aktører som ikke har benyttet Ryddeportalen. Vi har også fått tilsendt et lite antall registreringsskjemaer per post. 868 aksjoner er registrert gjennom Ryddeportalen. 490 aksjoner er registrert gjennom andre aktører. Åtte aksjoner er tilsendt per post.

Mulige feilmarginer i statistikken

Som nevnt i kapittelet over, er det mange aktører som koordinerer og engasjerer frivillige lokalt. Mange av disse aktørene samler informasjon om aksjoner, deltakere og funn selv. Dette kan føre til at verdifulle data ikke kommer inn til Hold Norge Rent. Vi kan med ganske stor sikkerhet si at strandrydding basert på frivillig innsats har vært større enn vi har klart å fange opp. Dobbeltregistrering av ryddeaksjoner kan også forekomme når det er flere aktører som samler inn og behandler data. Dette kan også være vanskelig å fange opp.

Dette er utfordringer som Hold Norge Rent i samarbeid med de lokale koordinatorene må arbeide for å finne løsninger på. Vi må også arbeide for å få flere frivillige til å bruke Ryddeportalen.

Statistikk basert på frivillige registreringer kan gi statistiske feil, men alle åpenbare feil er luket ut fra statistikken.

4.1 Antall aksjoner og ryddere

Målet for ryddesesongen 2016 var 1 000 ryddeaksjoner og 25 000 frivillige deltakere.

I 2016 er det registrert 1 364 ryddeaksjoner. Av disse er 1 033 registrert i tidsrommet rundt Strandryddedagen. Årets resultater tilsvarer en økning på 59,5 prosent sammenlignet med fjoråret.

Antall personer som har deltatt på ryddeaksjoner i 2016 er 18 489 personer. Av disse er 14 290 registrert i tidsrommet rundt Strandryddedagen. Årets resultater tilsvarer en nedgang på 3,5 prosent sammenlignet med 2015.

	2015	2016	Endring:
Antall ryddeaksjoner	855	1364	+59,5 %
Antall frivillige	19 173	18 489	-3,5 %

Tabell 1: Antall påmeldte ryddeaksjoner og strandryddere 2015-2016

For første gang siden oppstart ser vi en nedgang i antall deltakere i forhold til foregående år. Selv om nedgangen ikke er stor, er det bemerkelsesverdig når antall aksjoner har økt med nesten 60 prosent. Tendensen med en økning i antall aksjoner og en nedgang i antall deltakere, ser vi også i Europa.

Gjennomsnittet for antall deltakere i fjor var på 22 personer per aksjon. I 2016 er gjennomsnittet på 13 personer. Dette er en betydelig reduksjon som må analyseres nærmere før Hold Norge Rent kan si noe sikkert om årsakene, men det er rimelig å anta at det er flere bakenforliggende faktorer som spiller inn. En årsak kan være mengden data som kommer fra aktører som ikke benytter Ryddeportalen. En annen årsak kan ligge i Ryddeportalens funksjonalitet.

En del ryddere har ikke levert fullstendige opplysninger om deltakere og funn. I tillegg er det mange som rydder strender i

Norge, uten å registrere seg hos Hold Norge Rent. Det nasjonale engasjementet for opprydding av marint avfall er antagelig betydelig høyere enn det som fremgår i denne rapporten.

4.2 Type ryddere

Det er et bredt spekter av aktører som involverer seg i strandrydding. I år har det vært en betydelig økning av aksjoner gjennomført av dykkere. I fjor var det registrert syv dykkeaksjoner. I år er det registrert 41 dykkeaksjoner i Ryddeportalen. Hele 4 524 personer har deltatt på strandryddeaksjoner i regi

av kommunale og interkommunale renovasjons- og avfalls-selskaper, mens 4 373 barn og unge har deltatt gjennom skolen eller barnehagen.

Type rydder:	Antall aksjoner:	Antall personer:
Enkeltperson eller familie	262	972
Skole eller barnehage	107	4373
Forening, lag eller klubb	164	3206
Organisasjon	73	1958
Velforening	36	603
Kommune/IKS	406	4524
Speidere	8	144
Dykkere	41	537
Bedrifter	105	535
Annet	162	1637
Totalt:	1364	18489

Tabell 2: Type ryddeaksjoner som har deltatt på Strandryddedagen 2016

4.3 Geografisk fordeling

Strender ryddes over hele landet og i alle fylker. Den største prosentvise økningen sammenlignet med 2015 har vært i Midt-Norge. Også i 2016 er det Nord-Norge som har flest aksjoner. Hele 507 aksjoner ble arrangert i Nord-Norge i 2016. Østlandet har også hatt en nevneverdig økning. Sørlandet og Vestlandet har hatt en nedgang i antall aksjoner med henholdsvis på -11 og -18 prosent sammenlignet med 2015.

Landsdel	2015	2016	Endring
Østlandet	222	270	+22 %
Sørlandet	90	80	-11 %
Vestlandet	216	177	-18 %
Midt-Norge	71	207	+192 %
Nord-Norge	256	507	+98 %
Ukjent	-(72)	123	-
Totalt:	855	1364	+59,5 %

Tabell 3: Antall ryddeaksjoner fordelt på landsdel

Den fylkesvise oversikten viser at det er noen fylker som ligger foran andre. Dette skyldes i stor grad lokale ryddeinitiativ eller i noen tilfeller ryddemiljøer.

Sammenlignet med 2015 er det fylkene Nordland (+235), Nord-Trøndelag (+116) og Østfold (+47) at økningen i antall

aksjoner er størst. Nordland er, som i fjor, på topp med flest aksjoner. I disse fylkene ser vi at det er miljøer som fungerer som en drivkraft i ryddingen lokalt og som står bak mange aksjoner. Dette er initiativ som bidrar til å skape gode holdninger i befolkningen lokalt og kan bidra til å forklare økningen i antall aksjoner.

Landsdel	2015	2016	Endring
Akershus	60	44	-26,7 %
Aust-Agder	41	44	+ 7,3 %
Buskerud	21	16	-23,8 %
Finnmark	19	16	-15,8 %
Hedmark	1	2	+100 %
Hordaland	60	61	+1,7 %
Møre og Romsdal	54	40	-25,9 %
Nordland	174	409	+135 %
Nord-Trøndelag	23	139	+504 %
Oppland	1	4	+300 %
Oslo	35	31	-11,4 %
Rogaland	82	59	-28 %
Sogn og Fjordane	20	17	-15 %
Sør-Trøndelag	48	68	+41,7 %
Telemark	12	12	0 %
Troms	62	81	+30,7 %
Vest-Agder	49	36	-26,5 %
Vestfold	51	73	+43,1 %
Østfold	41	88	+114,6 %
Svalbard	1	1	0%
Ukjent	-	123	-
Totalt:	855	1364	+59,5 %

Tabell 4: Antall ryddeaksjoner fordelt på fylke

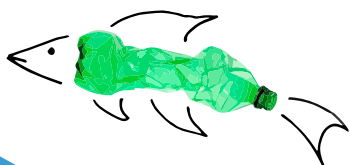
Norge er på 3. plass i antall ryddeaksjoner i Europa.

FOTO: Nordic Ocean Watch

I tillegg til fylkene nevnt ovenfor, ser vi en prosentvis økning i Vestfold, Troms, Sør-Trøndelag, Oppland, Hordaland, Hedmark og Aust-Agder. Nedgangen har skjedd i henholdsvis Vest-Agder, Sogn og Fjordane, Rogaland, Oslo, Møre og Romsdal, Finnmark og Buskerud.

Deler av Møre og Romsdal har vært en del av Hold Midt-Norge Rent-kampanjen. Avfallsselskapene som har drevet kampanjen i fylket, har dessverre ikke sendt inn sine tall fra ryddesesongen. Vi kan anta at antall aksjoner fra dette området er høyere. Oslo har hatt nedgang to år på rad. Dette kan skyldes færre registrerte aksjoner fra organisasjoner.

Tabellene viser at det er 123 aksjoner som har ukjent stedsangivelse. Dette skyldes delvis en feil i datasystemet etter at Ryddeportalen ble oppdatert. I tillegg er det noen aksjoner som er registrert utenfor Ryddeportalen som ikke har kjent stedsangivning.

4.4 Europeisk ryddedugnad og internasjonal strandryddedag

Etter initiativ fra Europakommisjonens tidligere miljøkommisær, Janez Potočnik, ble det i år for tredje gang arrangert en europeisk ryddedugnad under navnet Let's Clean Up Europe. Hold Norge Rent koordinerte de norske aksjonene. Den europeiske ryddedugnaden gikk av stabelen 6.- 8. mai. I Europa ble det i år arrangert 5 808 aksjoner med 500 000 deltakere.

I perioden rundt selve Strandryddedagen var det registrert 609 aksjoner i Hold Norge Rents ryddeportal. Det er kun disse aksjonene som teller i europeisk sammenheng. Dette resultatet førte Norge til en tredjeplass i antall ryddeaksjoner, kun slått av Ungarn og Sverige.

Norge har også deltatt under den internasjonale strandryddedagen i 2016. Lokalt i Norge er det en rekke aktører som har markert denne dagen tidligere, men dette er første gang Hold Norge Rent slutter seg til den internasjonale dugnaden. Arrangementet gikk av stabelen 17. september. Den internasjonale strandryddedagen koordineres av Ocean Conservancy. I fjor deltok hele 560 000 mennesker i 91 ulike land på denne aksjonen. Årets resultater er ikke ferdigstilt.

5. Funn

For 45 prosent av ryddeaksjonene er det registrert overordnede data som antall kilo som er ryddet, antall timer brukt og antall kilometer ryddet. For 18 prosent av aksjonene er det registrert detaljerte funn innenfor avfallskategoriene.

Antallet aksjoner med registrerte funn er ikke tilfredsstillende, og Hold Norge Rent har som mål å øke denne prosentandelen. Dette ønsker vi å gjøre i samarbeid med de lokale aktørene, samt gjennom en omlegging av måten funn registreres i Ryddeportalen.

Registreringsfeil i rapporten fra 2015: I fjor ble det rapportert om funn av over 274 000 uidentifiserbare plastbiter, men dette var på grunnlag av to aksjoner som begge hadde rapportert om funn av 100 000 uidentifiserbare plastbiter. Dette er høyst usannsynlig og er nok kun et uttrykk for funn av store mengder plastbiter. Åpenbare feil i statistikken er lukket ut fra årets statistikk, og dette påvirker sammenligningsgrunnlaget i årets rapport. Det er ikke alle tall som er direkte sammenlignbare.

5.1 Metode for registrering av funn

Grunnlaget for data og statistikk er hentet fra innrapporterte funn gjennom Hold Norge Rents ryddeportal. I tillegg er tall innhentet av Lofoten avfallsselskap innarbeidet i dette datamaterialet, men tall fra øvrige eksterne aktører er ikke inkludert i denne delen av rapporten fordi dette materialet ikke er kompatibelt med vårt. Det har også kommet noen registreringer på papir. Disse er registrert manuelt av Hold Norge Rent.

En sentral tanke bak Strandryddedagen er at det som blir plukket opp også blir registrert. Dette gjør vi for å få en oversikt over hva det marine avfallet langs strendene består av, og det kan gi oss en pekepinn på kilder. Metoden er utviklet av Ocean Conservancy som driver den internasjonale strandryddedagen. Metoden er noe tilpasset norske forhold for å forenkle rapporteringen for de frivillige rydderne. Per dags dato sitter Hold Norge Rent på størst mengde kvantitativ data om marin forsøpling i Norge³.

Rapporteringsskjema består av 51 ulike kategorier, hvor de frivillige rapporterer om antall enheter funnet innenfor kategorien. I tillegg til dette rapporteres det om antall personer som har deltatt, stedsinformasjon, vekt og avstand ryddet, samt samlet timer brukt.

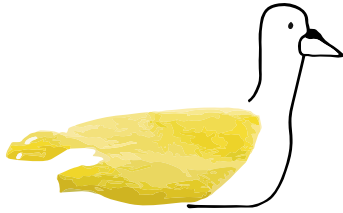
Den totale vekten på avfallet som ble fjernet, og strekningen som ble ryddet på hver strand, er gjort gjennom beregninger og overslag. Hold Norge Rent har estimert totalsummer på bakgrunn av registrerte funn. Blanke felt og mengdebeskrivelser (eksempelvis mange, mye eller utallige) er ikke medberegnet i totalsommene som presenteres her. Totalsommene kan dermed være kun toppen av isfjellet. Dette gjelder spesielt for antall registrerte enheter av ulike typer presentert i kapittel 5.3.

5.2 Resultater – timer, vekt og meter ryddet

Aldri før har det vært registrert flere aksjoner i Ryddeportalen. Det blir ryddet større strekninger, og mer søppel blir plukket opp. Antall dugnadstimer har hatt en nedgang til tross for at antall aksjoner har økt.

*Frivilliges timer
lagt ned i
strandrydding i
2016 tilsvarer
over 15 årsverk.*

	2015	2016	Endring
Timer	36 000	26 392	-26,3 %
Kilo	250 000	377 035	+50,9 %
Meter	608 000	869 279	+42,9 %

Tabell 5: Resultater for timer, kilo og meter 2015-2016

I 2016 er det lagt ned mer enn 26 000 timer i strandrydding. Dette tilsvarer over 15 årsverk, som uten tvil er en betydelig innsats. Sammenlignet med 2015 er dette en nedgang på 26,3 prosent.

Sammenlignet med 2015 har strekning ryddet økt med nesten 43 prosent og antall kilo ryddet økt med over 50 prosent. Antall meter kystlinje ryddet er på nesten 900 kilometer. Dette tilsvarer nesten avstanden mellom Oslo og Bergen og tilbake.

Hold Norge Rent har gjort antakelser og regnet seg frem til totalsummer utelukkende på bakgrunn av tallene som faktisk er oppgitt. Det er registrert tid, meter og vekt på 45 prosent av aksjonene som er meldt inn. Totale mengder på meter, vekt og tid er estimert på bakgrunn av disse tallene. Ved utregning av totale mengder er det benyttet gjennomsnittstall per aksjon på avstand, og per strandrydder på vekt og timer. Det er også tatt høyde for at 20 prosent av aksjonene ikke er gjennomført som planlagt.

5.3 Funn

Av årets 1 364 ryddeaksjoner, er det registrert detaljerte funn på 238 aksjoner. Det er kun funnene fra disse 238 ryddeaksjonene som presenteres videre her. Dette betyr at de reelle tallene sannsynligvis er langt høyere enn hva som presenteres videre.

Vi finner mange gjengangere i årets topp 10-liste. Udefinerbare plastbiter topper listen sjettede året på rad. Tau under 50 centimeter er på andreplass i år. Drikkeflasker var i fjor på åttende plass og er i år på tredje plass. Isopor har gått ned fra andre- til fjerdeplass. Husholdningsflasker som blant annet innebærer såpeflasker og flasker uten pant, er årets nykommer.

Topp 10	Antall	%-vis fordeling
1. Udefinerbare plastbiter	36749	32 %
2. Små tau	25887	22 %
3. Drikkeflasker	10212	9 %
4. Isopor	10006	9 %
5. Store tau	7024	6 %
6. Pakkebånd/strips	5696	5 %
7. Korker	5591	5 %
8. Husholdningsflasker	4632	4 %
9. Bomullspinner	4578	4 %
10. Plastposer	4572	4 %

Tabell 6: Topp 10 funn 2016

Strandrydderne i 2016 har ryddet kystlinje tilsvarende avstanden mellom Oslo og Bergen og tilbake.

Prosentvis fordeling basert på materiale viser at over 76 prosent av funnene er plast. Nærmere 9 prosent av det som er plukket er metall mens isopor/EPS står for 7 prosent. Dette er tall basert på antall enheter funnet, og ikke basert på vekt.

Plast er uten tvil verstingen blant marint avfall. Internasjonale funn støtter også dette. Likevel kan det være en liten feilmargen i statistikken fordi mange strandryddere i hovedsak plukker plast når de er ute og rydder, og de lar ofte naturlige materialer som glass, papir og metall ligge.

Prosentvis fordeling av materiale

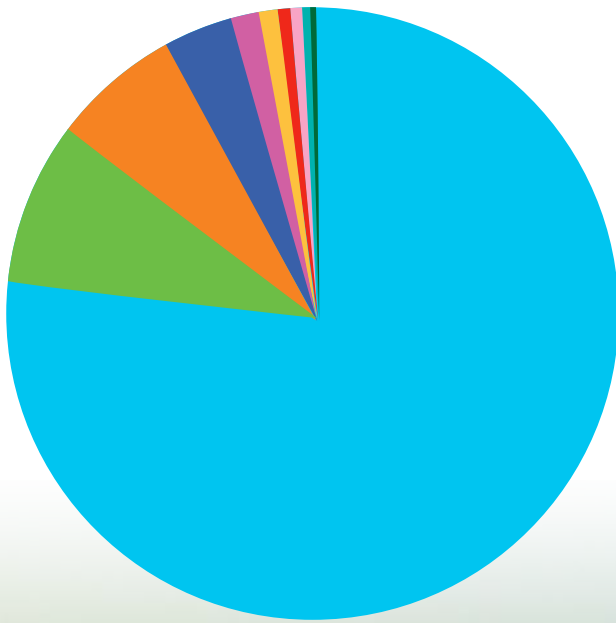

Diagram 1: Prosentvis fordeling av funn basert på materiale

PLAST	77 %
METALL	8,5 %
ISOPOR/EPS	7 %
ANNET	3,5 %
GLASS	1,5 %
TREVIRKE	1 %
TEKSTIL	0,75 %
GUMMI	0,50 %
ELEKTRONIKK	0,50 %
PAPIR	0,13 %
SUM	100 %

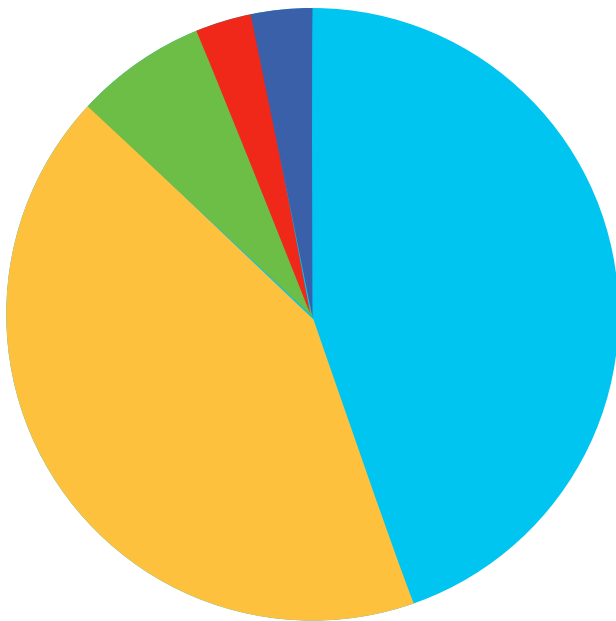
Prosentvis fordeling av mulig kilde

Diagram 2: : Prosentvis fordeling av funn basert på mulig kilde

Prosentvis fordeling av mulige kilder viser at marint avfall fra personlig forbruk står for om lag 45 prosent av funnene mens fiskerirelatert avfall står for 42 prosent. Sammenlignet med resten av verden er funnene fra fiskeri ganske store. En av årsakene til dette kan være at det har vært overvekt av registrering i de nordligste fylkene, hvor fiskerirelatert avfall utgjør hovedvekten. I tillegg er Norge

en nasjon som baserer store deler av økonomien sin på fiskeri og havbruk. Avfall fra bygg- og anleggsvirksomhet eller industri utgjør 7 prosent av funnene. Sanitæravfall som bomullspinner, kondomer, sprøyter, bind og tamponger står for 3 prosent av funnene langs kysten av Norge. Tallene er basert på antall enheter funnet, og ikke på vekt.

6. Forsøplede strender

I 2016 åpnet Hold Norge Rent for en ny registreringsfunksjon i Ryddeportalen. Denne funksjonen gjør det mulig for frivillige å melde inn forsøplede strender som trenger rydding i Norge. Dette kan på sikt gi oss et inntrykk av ryddebehovet langs kysten, samt gi oss mulighet til å varsle kommunene som er forurensingsmyndighet. I tillegg vil det gi andre frivillige tips om hvor det er hensiktsmessig å legge ryddeaksjoner.

Hittil er det registrert 58 forsøplede strender gjennom Ryddeportalen. Disse er fordelt på 15 fylker og 39 kommuner. Det er også registrert én forsøplet strand på Svalbard.

I noen fylker og kommuner er det registrert flere forsøplede strender. For eksempel er det registrert 9 forsøplede strender i Vest-Agder og 6 i Nordland og Nord-Trøndelag. Dette betyr ikke at disse fylkene eller kommunene er mer forsøplet enn andre, men gir nok heller en indikator på at det er mange mennesker i disse områdene som er engasjert og brukere av Ryddeportalen.

Kommunene som har forsøplede strender registrert, vil få en varsling om dette.

Fylkesvis fordeling	Antall registreringer
Akershus:	3
Buskerud:	1
Finnmark:	4
Hordaland:	2
Møre og Romsdal:	5
Nordland:	6
Nord-Trøndelag:	2
Rogaland:	3
Sogn og Fjordane:	2
Svalbard:	1
Sør-Trøndelag:	6
Telemark:	2
Troms:	3
Vest-Agder:	9
Vestfold:	4
Østfold:	5

Tabell 9: Fylkesvis fordeling av registrerte forsøplede strender

Kommunevis fordeling	Antall registreringer
Alta	1
Askøy	1
Aure	1
Averøy	1
Bodø	1
Fredrikstad	2
Frogn	2
Førde	1
Halden	1
Hammerfest	3
Hvaler	2
Inderøy	1
Kragerø	1
Kristiansand	5
Lier	1
Lindesnes	2
Lindås	1
Longyearbyen	1
Lyngdal	2
Molde	1
Midsund	1
Malvik	1
Oppegård	1
Osen	3
Porsgrunn	1
Sandefjord	1
Smøla	1
Solund	1
Stavanger	1
Strand	1
Suldal	1
Søgne	1
Tjøme	1
Tranøy	1
Tromsø	2
Trondheim	1
Træna	1
Tønsberg	2
Verdal	1
Vågan	4

Tabell 10: Kommunevis fordeling av registrerte forsøplede strender

Referanser

1. United Nations Environment Assembly of the United Nations Environment Programme (2016), Res.11 Marine plastic litter and microplastics, Nairobi 23–27 May 2016. Tilgjengelig: http://www.unep.org/about/sgb/cpr_portal/Portals/50152/2-11/K1607228_UNE-PEA2_RES11E.pdf (Hentet 17. oktober 2016)
2. Eunomia (2016), Plastics in the Marine Environment, Bristol. Tilgjengelig fra: http://holdnorgeent.klappmedia.no/wp-content/uploads/2016/09/Plastics-in-the-Marine-Environment_Eunomia_Report.pdf (Hentet: 01. oktober 2016)
3. SALT/Miljødirektoratet (2015), Indikatorer for marin forøpling, Svolveær. Tilgjengelig: <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M456/M456.pdf> (Hentet 17. oktober 2016)

Alle data hentet fra:

Hold Norge Rent (2016), Ryddeportalen, Oslo 01.04.16 – 31.09.16. Tilgjengelig: <http://holdnorgeent.no/ryddenstrand/> (Siste analyse gjennomført: 10. oktober 2016)

Hold Norge Rent takker våre samarbeidspartnere for støtte gjennom flere år og for bidrag til årets strandryddesesong.

grøntpunkt.no

